

Jaarstukken 2023

Versie: Vastgesteld door Raad op 27 juni 2024

2. Naar een duurzame samenleving

Met de pijler duurzame samenleving uit de duurzaamheidsagenda gaan we het afwentelen van problemen op andere landen en andere generaties tegen. Tot de pijler duurzame samenleving behoren de volgende drie thema's: Energie & Klimaat, Afval & Circulaire Economie, Natuur & Biodiversiteit.

2.A THEMA ENERGIE & KLIMAAT

Wat willen we bereiken?

- 2040 fossiel onafhankelijke gemeente.
- 60% CO₂ reductie in 2030 (Regeerakkoord) en 90% in 2050 (Klimaatakkoord).
- Minimaliseren emissie overige broeikasgassen.
- 2030 20,8 GWh opwek zonne-energie/25 hectare zonnepanelen op grote daken.

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Vanuit de Transitievisie Warmte faciliteren en ondersteunen van buurtinitiatieven en ontwikkelen wijkgerichte aanpakken naar een aardgasvrij Diemen.
- Voortzetten MRA-samenwerking voor onderzoek naar de ontwikkeling van aardwarmte (in 2021 gestart).
- Nieuwe afspraken over energie bij actualiseren van de meerjarenafspraken met woningcorporaties in 2024.
- Uitvoering actieplan energie-armoede conform de in het coalitie-akkoord 2022-2026 benoemde acties met eindverantwoording over besteding gelabelde specifieke Rijksuitkering (SPUK) energie-armoede:
  - Voortzetting energie-advies door vrijwillige energiecoaches (n.a.v. prestatie-afspraken met woningcorporaties, gestart in 2021);
  - Opzetten Fix brigade (op afspraak energiebesparingsmaatregelen aan huis uitvoeren);
  - Uitvoeren witgoed regeling (vervanging energieslurpend witgoed door zuiniger apparatuur);
  - Organisatie bijeenkomsten in de buurtkamers over energiebesparing;
  - Onderzoeken aanpak opwek duurzame energie voor minder draagkrachtigen, en;
  - Ontwikkelen aanpak energie-armoede voor de doelgroep studenten.
- Beoordeling ontwikkeling en indienen projectvoorstellen voor financiering vanuit Nationaal Isolatieprogramma, waaronder het in het coalitie-akkoord 2022-2026 aangekondigde isolatieprogramma voor woningen met de laagste energielabels.
- Uitwerking regionale energie strategie (RES):
  - Concretiseren zoekgebieden zonne- en windenergie naar projectgebieden;
  - Uitvoeren milieueffectrapportage-procedure (m.e.r.) windenergie;
  - Uitvoeren actieplan zon op grote daken 2022 -2026;
  - Aanpak zon langs de snelwegen vanuit Opwek Energie Rijksgronden (OER);
  - Voortzetten deelname RES regio samenwerking hernieuwbare warmte, en;
  - Voortzetten deelname Regionale taskforce energie-infrastructuur en Energiesysteem Actieplan (ESAP).
- Voortzetten energie-advies woningeigenaren via regionaal energieloket.
- Starten energie-advies bedrijven via regionaal energieloket.
- Voortzetten jaarlijkse collectieve inkoopactie energiemaatregelen woningeigenaren.
- Voortzetten ondersteuning VVE's energiebesparing en opwek duurzame energie.
- Uitvoering toezicht en handhaving energie- en klimaatregelgeving Europese Energie Efficiency Richtlijn, Wet milieubeheer en Woningwet vanuit het door Diemen in 2022 mede-ondertekende Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025.

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan)?

Aanpak (bovenregionale) energieinfrastructuur:

- In 2023 was Diemen betrokken bij de volgende provinciale activiteiten betreffende de energieinfrastructuur:
  - Deelname aan de provinciale taskforce energie-infrastructuur, en;
  - Inbreng bij de actualisatie van de Energievisie en Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat provincie Noord-Holland.
- In 2023 was Diemen betrokken bij de volgende regionale overleggen, programma's en projecten betreffende de energieinfrastructuur:
  - Deelname aan de MRA samenwerking voor onderzoek naar de ontwikkeling van aardwarmte. In 2023 is gestart met een proefboring in Ouder-Amstel langs de Burgemeester Stramanweg nabij de afslag van de snelweg A2. Gezien de bijbehorende ruimtevraag is er geen proefboring in Diemen voorzien. De proefboring in Ouder-Amstel kan informatie geven over de geschiktheid van de ondergrond in Diemen;
  - Deelname aan regionaal overleg energiesysteem Amstelland en Energiesysteem Actieplan (ESAP);
  - Deelname aan verkenning nieuwe 380 kv hoogspanningsverbinding Diemen-Lelystad-Ens, en;
  - Deelname aan start verkenning nieuw 380kV hoogspanningsstation van TenneT aan oostkant van Amsterdam.

Regionale energiestrategie (RES):

Wind

- Het in 2022 gestarte MER onderzoek over de vier windenergie zoekgebieden rond knooppunt Diemen werd in 2023 voortgezet. Vanuit de in de Notitie reikwijdte en detailniveau (NRD) gestelde kaders heeft de gemeente Diemen de effecten van windturbines op de woonomgeving en natuur laten onderzoeken. De resultaten zijn opgenomen in het Milieueffectrapport (MER).
- Op 21 maart 2023 is een informatieavond voor inwoners over windturbines en het MER onderzoek georganiseerd.
- Het college heeft het Concept MER van 8 december 2023 tot en met 31 januari 2024 vrijgegeven voor het indienen van zienswijzen. In dezelfde periode toetst de onafhankelijke Commissie MER het onderzoek.
- Op 7 december 2023 is een brief naar alle inwoners gestuurd met een aankondiging van de zienswijzenprocedure behorende bij het m.e.r.-proces en de Ontwerp partiële herziening van de Omgevingsvisie. Via de brief werden inwoners ook uitgenodigd voor de informatiebijeenkomst op 10 januari 2024.
- Om de effecten van windmolens op trekvogels te kunnen bepalen heeft de gemeente Diemen samen met gemeente Amsterdam en provincie Noord-Holland opdracht gegeven aan de Universiteit van Amsterdam om de vliegbewegingen van vogels in Noord-Holland te onderzoeken.
- Eind 2023 is gestart met een onderzoek naar de financiële haalbaarheid van windmolens in Diemen. Voor de vier alternatieven uit het MER worden businesscases opgesteld. Dit onderzoek zal in 2024 worden afgerond.

Zon

- Op verzoek van de gemeenteraad is een voorkeursvolgorde (de Zonneladder Diemen) opgesteld voor de grootschalige plaatsing van zonnepanelen. Dit is uitgevoerd en in 2023 afgerond door de Natuur en Milieufederatie Noord-Holland.
- In mei 2023 heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst met energiecoöperatie Diemen Ecoström getekend voor de uitvoering van het Actieplan zon op grote daken 2022 - 2026. Diemen Ecoström kan eigenaren van grotere daken in Diemen adviseren, begeleiden en ontzorgen bij het plaatsen van zonnepanelen voor eigen gebruik en/of de

energiecoöperatie. Voor de kosten van de draagkrachtberekening van het dak kunnen deelnemers een subsidie van maximaal € 1750,- van de gemeente krijgen.

- In 2023 heeft Diemen EcoStroom vanuit de samenwerkingsovereenkomst voor zon op grote daken gesprekken gevoerd met 13 eigenaren van grote daken in Diemen. In totaal zijn er in 2023 voor 4 daken draagkrachtberekeningen uitgevoerd. Bij één dak zijn vervolgesprekken gestart over plaatsing van zonnepanelen.
- De gemeente Diemen werkt mee aan de Energieroute Noord-Holland. Het initiatief heeft als doel om zonne-energie op te wekken langs rijkswegen van Alkmaar tot en met Diemen. Rond het knooppunt Diemen en langs de A9 is onderzocht welke mogelijkheden er zijn. Vervolgens is er een 'voorkeursvariant' gemaakt. In deze voorkeursvariant is zo'n 10 hectare langs de snelwegen aangewezen en 1.900 strekkende meter op geluidschermen langs de A1 bij Diemen Noord. Hiermee zou stroom kunnen worden opgewekt voor rond de 4.400 huishoudens. In twee participatierondes zijn inwoners en belanghebbenden in 2023 betrokken bij het ontwerptraject. In de eerste ronde werden ideeën, wensen en zorgen 'opgehaald', in de tweede volgde een terugkoppeling van de uitkomsten.

Lokaal eigendom

- Bij het vaststellen van de RES 1.0 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen voor 50% lokaal eigendom bij grootschalige energieprojecten. Omdat de gemeente voor de belangrijkste zoekgebieden niet de grondeigenaar is, zijn de mogelijkheden om dit af te dwingen beperkt. Wel zijn er sturingsmogelijkheden. Door RHDHV is een Beleidsonderzoek kansen lokaal eigendom gemeente Diemen uitgevoerd. Dit heeft geleid tot concrete tekstvoorstellen om te verwerken in de partiële herziening van de Omgevingsvisie.

Transitievisie warmte (TvW):

- Op 20 juni 2023 heeft het college een principe fasering voor het gasvrij maken van Diemen voor de periode 2025-2040 vastgesteld.
- Het in 2021 gestarte overleg met het datacenter aan de Treubweg over nuttige toepassing van hun restwarmte in Diemen is in 2023 voortgezet.
- Op 30 maart was er een informatieve raadsbijeenkomst over de warmtetransitie.
- Op 9 mei 2023 heeft het college de Aanpak isolatie en energiebesparing koopwoningen 2023 - 2026 vastgesteld. Op basis van deze Aanpak is de specifieke uitkering lokale aanpak isolatie (SPUK LAI) voor 2023 en 2024 bij het rijk aangevraagd en toegekend. Voor andere onderdelen uit dit Actieplan is 50% cofinanciering via de Regeling energiebesparing woningen van de provincie Noord-Holland aangevraagd en toegekend. In het derde kwartaal van 2023 heeft een succesvolle Europese aanbesteding plaatsgevonden voor langduriger (minimaal 2 en maximaal 6 jaar) inhuur van 1 fte voor de uitvoering van deze Aanpak.
- In samenspraak met de woningcorporaties en het huurdersplatform Diemen zijn op 14 december 2023 afspraken voor 2024 getekend over duurzaamheid en de energietransitie. Dit vooruitlopend op een nieuwe Woonvisie en nieuwe meerjarenprestatieafspraken met de woningcorporaties.
- In 2019 is gestart met het verzorgen van sessies van 3 cursusavonden voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's). In juni 2023 is de zesde sessie georganiseerd. De eerste avond waren er 35 deelnemers en de twee volgende avonden 29.
- Voor alle deelnemers van de VvE cursusreeksen was 14 september 2023 de eerste terugkombijeenkomst georganiseerd met als thema financiering van verduurzaming voor VvE's met presentaties vanuit het ministerie van EZK en het Warmtefonds. Deze avond vormde de start van het VvE netwerk waarbij oud deelnemers regelmatig uitgenodigd worden om geïnformeerd te worden en informatie en ervaringen uit te wisselen.

- In 2023 had de gemeente met verschillende bewonersinitiatieven overleg over gezamenlijke verduurzaming, onder meer met bewoners van de Bomenbuurt. Tussen de VvE's van de flats aan de Tobias Asserlaan en Marten Luther Kinglaan is een intensieve samenwerking ontstaan. De gemeente is hier nauw bij betrokken.
- Tijdens het Duurzaamheidscafé van Daarom Duurzaam Diemen op 24 maart 2023 in de Schakel heeft de gemeente een presentatie gegeven met aansluitend een kringgesprek over Gasvrij Diemen.
- Tijdens het Duurzaamheidsfestival van Daarom Duurzaam Diemen op 8 oktober 2023 in de Omval had de gemeente een informatiekraam en is een workshop over Gasvrij Diemen georganiseerd.
- In de Nationale Klimaatweek stond er tijdens de woensdagmarkt van 1 november een klimaatbus met weggeefkraam. Inwoners konden hier terecht met hun vragen over de energietransitie en alternatieven voor aardgas.
- De website van het Regionaal Energieloket (REL) is in 2023 door 3053 unieke bezoekers uit Diemen bezocht. Het gaat daarbij om de loketten voor particulieren (2984), bedrijven (62) en VvE's (7). De pagina voor bedrijven is in 2022 gestart, mede in het kader van het door de gemeente Diemen ondertekende energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022 - 2025. De pagina voor VvE's is pas in oktober 2023 gestart en er heeft nog geen communicatiecampagne over plaatsgevonden.
- Met de transitievisie warmte tool kunnen inwoners en bedrijven bekijken welke gasvrije warmtetechnieken in hun buurt het meest kansrijk zijn. In 2023 hebben 627 unieke bezoekers gebruik gemaakt van deze tool.
- Eind 2023 zijn weer de jaarlijkse rondes collectieve inkoopacties gestart voor zonnepanelen, isolatie en isolerend glas. Daarnaast is er in maart/april 2023 een collectieve inkoopactie voor hybride warmtepompen georganiseerd. Naar aanleiding hiervan zijn 8 hybride warmtepompen geïnstalleerd en lopen met 6 bewoners nog adviesgesprekken om tot installatie te komen. De resultaten van de eind 2022 gestarte collectieve inkoopacties waren als volgt:
  - Isolierend glas: 141 aanwezigen op de infoavond, 85 offerteaanvragen;
  - Isolatie: 141 aanwezigen op de infoavond, 229 offerteaanvragen en 38 geaccepteerde offertes;
  - Zonnepanelen: 193 aanwezigen op de infoavond, 250 offerteaanvragen en 125 geaccepteerde offertes.
- In het derde kwartaal van 2023 is informatie voor (startende) ondernemers op de gemeentelijke website geplaatst. Hierbij zijn ook links geplaatst voor vragen over energie en duurzaamheid (onder meer naar het bedrijvenloket van het regionale Energieloket (REL)).
- Op 27 januari 2022 heeft de gemeente Diemen het energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025 medeondertekend. Op 28 oktober 2022 was een plan van aanpak bij de provincie ingediend om gebruik te maken van de provinciale subsidie. Begin 2023 is de gemeente gestart met het aanschrijven controleren van bedrijven. Per 1 juli 2023 moest ten gevolge van gewijzigd landelijk beleid het toezicht op energieregelgeving voor alle bedrijven echter verplicht worden ondergebracht bij de Omgevingsdienst. In de tweede helft van 2023 zijn de eerste afspraken over de uitvoering van het Energiebesparingsakkoord door de Omgevingsdienst gemaakt.
- In dit jaarverslag 2023 is onder *monitoring* voor thema Energie&Klimaat als nieuwe indicator het totale aardgasverbruik voor kleinverbruikers opgenomen. Dit naar aanleiding van de raadsnotie monitoring reductie aardgas.

Plan van aanpak energiearmoede:

- Voor de minima (mensen met een bijstandsuitkering of aanvulling op de AOW; stand augustus 2023: 561 huishoudens) loopt er van 30 januari 2023 tot en met 31 december 2024 een regeling voor energiezuiniger wiggoed. Deze inwoners hebben in 2023 twee

keer een brief ontvangen over de regeling. Ook is er een bericht geplaatst in de lokale krant. De doelgroep kan een bon (maximaal € 740 voor een meerpersoonshuishouden en € 550 voor een enkelershuishouden) aanvragen om energiezuiniger witgoed aan te schaffen. De verstrekking van de bonnen verloopt via de energiecoaches.

- In 2023 waren er 12 energiecoaches actief. Er zijn in 2023 geen nieuwe coaches geworven of opgeleid. Deze coaches hebben in 2023 in totaal 353 energiecoachgesprekken gevoerd.
- Bij 285 energiecoachgesprekken is een kadobon voor witgoed aangevraagd. In 279 gevallen (121 enkelershuishoudens en 158 meerpersoonshuishoudens) is de kadobon verzilverd.
- Studenten in Diemen hebben een cadeaubon van 70 euro aangeboden gekregen waarmee er kleine maatregelen in de woning uitgevoerd konden worden.
- In december 2022 is met het Fixteam gestart om snel te realiseren energiemaatregelen aan te brengen bij inwoners die recht hadden op een energietoeslag. Omdat eind januari 2023 het einddoel van 500 fixbezoeken uit het Pakket aan maatregelen steunimpuls inwoners al was behaald is besloten tot inkoop van 250 extra Fix bezoeken. In totaal zijn in 2023 bij 615 woningen energiebesparende maatregelen (zoals LED lampen, anti tochtbanden, radiatorfolie, spaardouche, etcetera) aangebracht.
- Conform het plan van aanpak energiearmoede zijn in totaal 6 voorlichtingssessies over energiebesparing met een quiz als vertrekpunt gegeven. De eerste sessie met 15 bezoekers was eind 2022 in de Omval. In 2023 zijn de resterende sessies verzorgd: tweemaal tijdens het Duurzaamheidsfestival en driemaal in de buurtkamers tijdens de Nationale Klimaatweek. In 2023 hebben in totaal 29 inwoners deelgenomen aan deze voorlichtingssessies.
- Bij de overbruggende afspraken die in 2023 met woningcorporaties gemaakt zijn voor het jaar 2024 (in voorbereiding op nieuwe meerjarenprestatieafspraken) is opgenomen dat we in gesprek gaan over de opwek van duurzame energie voor minder draagkrachtigen.

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroet 2023	Realisatie 2023
CO ₂ uitstoot (excl. Autowegen) ¹	104.000 ton	97.000 ton	102.500 ton	n.n.b.
Energiegebruik (excl. autowegen) ¹	1.233 Tj	n.n.b.	1.450 Tj	n.n.b.
Elektriciteit uit hernieuwbare bronnen ¹	5,7%	n.n.b.	8,5%	n.n.b.
Totaal aardgasverbruik kleinverbruikers ²	13.781.900 m ³	13.527.147 m ³	n.v.t.	12.237.286 m ³

2.B THEMA AFVAL & CIRCULAIRE ECONOMIE

Wat willen we bereiken?

- Het significant terugdringen van de hoeveelheid ongescheiden restafval richting de landelijke norm van 100 kg per inwoner.
- Een volledig circulaire economie in 2050 (landelijke doelstelling).

¹ Bron: regionale klimaatmonitor Rijksoverheid. De indicator elektriciteit uit hernieuwbare bronnen vanuit de regionale klimaatmonitor moet in de gemeentelijke begroting en jaarverslag worden opgenomen. De gegevens zijn gebaseerd op diverse bronnen die door Nederlandse onderzoeksinstituten en kennisinstituten worden bijgehouden. Publicatie van deze officiële klimaatgegevens vindt plaats door het Centraal Bureau voor de Statistiek en de Rijksdienst voor ondernemend Nederland. Deze gegevens lopen meestal zo'n 2 jaar achter. Ook vinden er soms bijstellingen plaats van eerder gepubliceerde gegevens op basis van nieuwe gegevens en inzichten. Dit maakt het lastig om deze indicatoren te begroten. 2022 en 2023 waren daarnaast ook bijzondere jaren doordat de energieprijzen ten gevolge van de inval in Oekraïne sterk gestegen waren.

² Deze gegevens zijn voor het eerst opgenomen in deze jaarstukken vanwege de raadsnotie voor een aardgasmonitor. Voor deze monitor wordt gebruik gemaakt van open data van Liander. Jaarlijks rapporteert Liander het gasgebruik van kleinverbruik aansluitingen, (< 40m³/uur). Zowel in woningen als in kleine bedrijven en instellingen. De weergegeven hoeveelheden zijn het standaard jaarverbruik (SJV). Dit is het gemeten gebruik, gecorrigeerd voor temperatuur en energieinhoud. In verband met de privacy van de gebruikers geeft Liander het gebruik per postcode (PC6). Het totale gebruik verkrijgen we door het gemiddelde gebruik te vermenigvuldigen met het aantal aansluitingen per postcode.

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Uitvoeren afvalplan 2020 gemeente Diemen: basisstructuur afvalinzameling behouden en het scheidingspercentage verder bevorderen.
- Voortzetten communicatie en voorlichting over afvalscheiding.
- Voortzetten van het op aanvraag verstrekken van containers aan huis voor de inzameling van oud papier en karton en/of plastic verpakkingen, blik en drankenkartons.
- Voortzetten gescheiden inzameling afval bij scholen.
- Jaarlijkse uitdeeldag compost op gemeentewerf.
- Stimuleren en faciliteren deelname aan de landelijke opschoondag zwerfafval van Nederland Schoon.
- Verminderen van zwerfafval en het verkleinen van de plastic soep in Diemen, samen met onze (jonge) inwoners.
- Beoordeling aansluiting bij MRA aanpak grondstofstromen (via Meerlanden).
- In gesprek met ondernemers om hoeveelheid reclamemateriaal te verminderen (n.a.v. raadsnotie).

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- Ook in 2023 heeft de gemeente weer meegedaan aan de Landelijke Opschoondag en World Cleanup Day en bewoners en georganiseerde groepen gefaciliteerd met communicatiemiddelen en materialen om zwerfafval te verzamelen.
- De ondergrondse textielinzameling is in 2023 vervangen door bovengrondse containers. Dit heeft als voordeel dat bij het lossen (met de hand) eventuele vervuiling meteen verwijderd kan worden.
- De in 2021 gestarte gescheiden inzameling bij scholen is in 2023 voortgezet.
- Met de Kinderraad is een bezoek gebracht aan de Groene Energiefabriek van Meerlanden in Rijsenhout.
- Meerlanden maakt biogas en compost van ingezameld GFT afval. Ook in 2023 konden inwoners tijdens de landelijke compostdag op 25 maart weer compost bij de gemeentewerf afhalen gemaakt vanuit GFT afval dat door Meerlanden is ingezameld. Dit is gecombineerd met de start van het NK tegelwippen voor Diemen. Inwoners konden hun verwijderde tegels inleveren voor plantjes en compost.
- De gemeente Diemen neemt voor de MRA aanpak grondstofstromen sinds eind 2022 zelf deel aan de ambtelijke MRA projectgroep circulaire economie. Daarvoor werd gebruik gemaakt van aanwezigheid en advies door medewerkers van afvalinzamelaar Meerlanden.
- In 2023 zijn verkennende gesprekken met scholen in Diemen gevoerd over deelname aan een Textielrace in 2024. Bij een textielrace proberen scholen in hun buurt textiel zoveel mogelijk te laten hergebruiken, repareren en gescheiden in te zamelen. In 2023 zijn verkennende gesprekken met scholen in Diemen gevoerd over deelname aan een Textielrace in 2024.
- In de in 2023 vastgestelde gemeentelijke kadernota en begroting 2024 is een nog aan te stellen beleidsadviseur specifiek voor circulaire economie opgenomen.
- In december is de nieuwe Afvalstoffenverordening door de raad vastgesteld, waarbij het college de mogelijkheid wordt geboden via het uitvoeringsbesluit de ja-stickers tegen ongewenst reclaimedrukwerk in te voeren.

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023
Hoeveelheid restafval (kg) per inwoner per jaar	214	186	170	180

2.C THEMA NATUUR & BIODIVERSITEIT

Wat willen we bereiken?

- Versterken natuurwaarde.
- Versterken ecologische verbindingen, waaronder verbinding buurtgroen en natuur.
- 1000 nieuwe bomen planten in de komende 4 jaar (coalitie-akkoord 2022-2026).

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Voortzetten inhuur ecologisch specialist voor advisering bij projecten en verbeterde omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden.
- Uitvoeren van projecten uit het Uitvoeringsprogramma verbeteren Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 - 2030 gericht op 1) in stand houden en verbeteren ecologische verbindingen en 2) kwaliteit van de Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 verbeteren, waaronder:
  - de aanleg van een aantal ecologische verbindingen langs het Amsterdam-Rijnkanaal;
  - een verbinding onder het spoor tussen park Spoorzicht en de Oosterringdijk, en;
  - verbeteren ecologische kwaliteit Park de Omloop en Diemerdreef.
- Het verbinden van buurtgroen met de hoofdgroenstructuur/natuur: Oosterringdijk is hier een mooi voorbeeld van.
- Communicatie verbeterde aanpak voor omgang met beschermde soorten bij (ver)bouwen en overige werkzaamheden.
- Voortzetten aanleg en onderhoud van natuurvriendelijke oevers en verbinden van waterpartijen.
- Voortzetten verhogen van belevings- en natuurwaarde bij groot onderhoud van perken en borders.
- Voortzetten grasmaaien met oog voor ecologie.
- Voortzetten waar mogelijk bomen aanplanten conform de doelstelling uit het coalitie-akkoord.
- Stimuleringsactie planten bomen bij particulieren.
- Voortzetten voorlichting problemen plaagdieren en waterkwaliteit door voedsel in de openbare ruimte.

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- De ingehuurd ecoloog heeft ecologisch advies gegeven bij diverse projecten in de openbare ruimte en bij bouwprojecten.
- Ten aanzien van het Uitvoeringsprogramma verbeteren Lokale Ecologische Structuur Diemen 2022 - 2030 is over 2023 het volgende te melden:
  - het project verbeteren ecologische verbinding langs Amsterdam-Rijnkanaal onder drie bruggen is uitgevoerd. Dit project maakt ook onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma Diemerscheg 1.0 en het programma Groene Uitweg.
  - Voor de verbinding onder het spoor tussen Park spoorzicht en de Oosterringdijk zijn voorbereidingen uitgevoerd.
  - Het project verbeteren ecologische kwaliteit Park de Omloop en Diemerdreef schuift door vanwege capaciteitsgebrek.
- In 2023 is gestart met het opstellen van een SoortenManagementPlan (SMP) voor omgang met beschermde soorten bij isolatie van spouwmuren en andere (bouw)werkzaamheden. Communicatie wordt onderdeel van het uitrollen hiervan.
- Waar mogelijk zijn in Diemen natuurvriendelijke oevers aangelegd volgens het MJWP Waterlopen en oevers 2012-2018. Bij nieuwe ontwikkelingen worden, het beleid volgend, indien mogelijk nieuwe natuurvriendelijke oevers aangelegd of uitgebreid.
- Verhoging van de belevings- en natuurwaarde maakt deel uit van de lopende herinrichting van het Scheepskwartier en de Vlinderbuurt. In het kader van de actie Steenbreek

en Tegelwippen heeft de gemeente in 2023 extra stenen weggehaald en hoogwaardig groen aangebracht.

- Het verminderd en met beleid voor ecologie maaien is in 2023 voortgezet.
- In 2023 zijn geen nieuwe Tiny forests\Diemense bossies ontwikkeld. Mede in het kader van Steenbreek heeft de gemeente op diverse plaatsen wel solitaire bomen of groepen van bomen aan de openbare ruimte toegevoegd.
- In Diemer Info en via social media heeft de gemeente gevraagd geen voedsel in de openbare ruimte achter te laten om problemen met plaagdieren en waterkwaliteit te voorkomen. Ook is er informatie gedeeld over een aantal bijzondere bomen in de gemeente.

Monitoring

Wat	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroot 2023	Realisatie 2023
Hoeveelheid bomen in de openbare ruimte	11.693	11.693	12.250	12.568 ³

³ Eind 2023 is gestart met een nieuw beheersysteem en een inspectie van alle bomen in Diemen. Afgelopen jaar is de inspectie van Diemen Zuid afgerond en zijn de aantallen ingevoerd in het nieuwe beheersysteem, De aantallen die bij 'Realisatie 2023' staan, zijn dus een optelling van de nieuwe gegevens voor Diemen Zuid en de aantallen uit het oude beheersysteem voor de rest van de gemeente. Duidelijk is wel dat er meer bomen in Diemen Zuid staan dan we in ons oude systeem hadden staan.

3. Naar een gezonde leefomgeving

Met de pijler gezonde leefomgeving pakken we de problemen in de leefomgeving aan waar we hier en nu last van hebben. Tot de pijler gezonde leefomgeving behoren de volgende drie thema's: Klimaatadaptatie, Luchtkwaliteit & Geluid en Schone Mobiliteit.

3.A THEMA KLIMAATADAPTATIE

Wat willen we bereiken?

- voorbereid zijn op opwarming gebouwde omgeving (hittestress), Intensere regenbuien, Langere periodes van droogte.

Wat wilden we gaan doen in 2023?

- Voortzetten operatie Steenbreek gericht op het stimuleren van ontsteden en vergroenen van privéterreinen.
- Uitvoeren gemeentelijk rioleringsplan.
- Voortzetten uitwerken en uitvoeren maatregelen op basis van de risico- en kansenkaart hittestress.
- Klimaatadaptief inrichten Scheepskwartier en Vlinderbuurt, waarbij de resultaten worden gemonitord ter lering voor toekomstige projecten.
- Klimaatadaptief inrichten Oranjeplantsoen, van Gemertplantsoen en Oosterringdijk bij reconstructie.
- Voortzetten met scholen in gesprek over vergroenen van hun schoolpleinen.
- Ontwikkelen GIS kaart monitoring voortgang klimaatadaptiviteit openbare ruimte als onderdeel van het Kwaliteitsplan Openbare Ruimte.

Realisatie 2023 (wat hebben we ervoor gedaan?)

- In 2023 heeft de gemeente Diemen meegedaan aan het door Steenbreek georganiseerde Nederlands Kampioenschap tegelwippen. De aftrap van het kampioenschap tegelwippen had Diemen gecombineerd met de landelijke compostdag op 25 maart 2023. Inwoners konden tijdens de compostdag op het afvalbrengstation een gratis zak compost afhalen en/of hun verwijderde tegels inruilen voor plantjes en compost. Diemen (65^e plaats van in totaal 106 deelnemende kleine gemeenten met 2.041 verwijderde tegels, oftewel 66 verwijderde tegels per 1.000 inwoners) heeft van uitdager Ouder-Amstel (75^e plaats met 482 verwijderde tegels, oftewel 34 verwijderde tegels per 1.000 inwoners) gewonnen.
- In 2022 zijn verkennende gesprekken gestart bij scholen voor vergroening van hun schoolpleinen. In het eerste halfjaar van 2023 hebben kinderraadsleden samen met de wethouder duurzaamheid met hun schooldirectie gesproken over bijen helpen en vergroenen van het schoolplein. Met de kinderraadsleden van de Nieuwe Kring heeft de wethouder duurzaamheid op 3 april een biologische kruiden/bloemenmix voor bijen en insecten gezaaid in het perkje nabij het schoolplein. Basisschool de Ark heeft inmiddels contact gelegd met een aannemer voor vergroening van hun schoolplein.
- De herinrichtingen uit het Programma groot onderhoud zijn uitgevoerd volgens het beleid uit het Gemeentelijk Rioleringsplan. De herinrichtingen in Scheepskwartier en de Verkeersstructuur Diemen Zuid zijn in 2023 gestart.
- Het opstellen van het Programma Klimaatadaptatie is grotendeels afgerond, welke het Gemeentelijk Rioleringsplan zal vervangen. Het beperken van wateroverlast bij hevige neerslag, het terugdringen van droogte en het beperken van hittestress zijn onderdeel van het Programma.
- In Holland Park zijn verbeteringen aangebracht ter verhoging van belevings- en natuurwaarde. Daarnaast waren in 2023 de volgende projecten in voorbereiding: Scheepskwartier, Vlindertuin, Wandellandschap Oosterringdijk en Martin Luther King flats, Oranjeplantsoen, van Gemertplein en verkeersstructuur Diemen Zuid. In al deze projecten is het verhogen van de belevings- en natuurwaarde een uitgangspunt.